

KRP - rahanpesuilmoitusten prosessi ja käytäntö

Suomen Taloushallinto liitto ry:n koulutus 15.1.2025

Jaakko Christensen, rikostarkastaja

1

Sisältö

- Rahanpesun torjunta – selvittelykeskuksen katsaus
 - Rahanpesun ja sen esirikosten trendeistä selvittelykeskuksen tietojen valossa
- Tilitoimiston velvoitteet
 - Milloin rahanpesuilmoitus tulee tehdä?
 - Mitä ilmoituksen jälkeen tapahtuu?
- Esimerkkejä rahanpesun toimintamalleista

2

2

Osa 1

Rahanpesun torjunta – selvittelykeskuksen katsaus

3

3

Rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävistä

- Rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estäminen, paljastaminen ja selvittäminen sekä tutkintaan saattaminen
- Rahanpesuilmoitusten vastaanottaminen, analysointi sekä palautteen antaminen
- Yhteistyö kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten, kv. järjestöjen ja ilmoitusvelvollisten kanssa
- Omaan tehtäväkenttään liittyvien toimien tilastointi
- Terroristiseen toimintaan liittyvien varojen hallinnollinen jäädytys
- Operatiiviset, taktiset ja strategiset analyysit

4

4

Rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävistä

- Lainsäädäntömuutosten ja toimintaympäristön muutosten myötä tehtävien lisääntyminen - aiempaa enemmän kansallinen turvallisuus
- Epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten määrä
 - 2018 n. 39 000
 - 2019-2020 n. 65 000
 - 2021 n. 3,7 miljoonaa
 - 2022 n. 230 000
 - 2023 n. 347 000
 - 2024 n. 53 000

5

5

Rahanpesun selvittelykeskuksen palvelutavoite 2025
Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskus on laadukkaan ja rikostorjuntaa tukevan uuden tiedon tuottaja sekä digitalisaation hyödyntämisen edelläkävijä.

Toiminnan painopiste
Torjutaan vakavaa ja kansainvälistä rahanpesua, sen esirikoksia ja terrorismin rahoittamista. Digitalisaatiota ja analyysitoimintaa kehittämällä ja hyödyntämällä tuotetaan sidosryhmille uutta, päätöksentekoa tukevaa tietoa.

Operatiiviset painopisteet

- Tuotetaan laadukkaita analyysejä rikostorjunnan operatiivisiin tarpeisiin.
- Erilliset painopisteet ovat
 1. järjestäytyneen rikollisuuden ryhmät, m.l. katujuengit;
 2. terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin rahoittaminen;
 3. kansallinen turvallisuus; sekä
 4. pakotteiden kiertäminen.
- Toiminnassa pyritään tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen huomattavan rikoshyödyn poisottamiseen, erityisiä toimivaltuuksia hyödyntäen.
- Määrärajojen päivitettävässä kohdevalinnassa painotetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ajankohtaisia riskejä.

Sidosryhmäyhteistyö

- Huomioidaan toiminnassa sidosryhmien tiedon tarpeet. Omilla erityisillä toimivaltuuksilla hankitaan tietoa laajasti hyödynnettäväksi.
- Osallistutaan tietovarantojaan hyödyntäen tilannekuvan ylläpitämiseen
 1. vakavan ja kansainvälisen rikollisuuden ilmiöistä;
 2. kansallista turvallisuutta uhkaavista ilmiöistä;
 3. rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä.
- Tarjotaan korkealaatua tietoa ja asiantuntijuuutta ensisijassa valvoille, ilmoitusvelvollisille sekä vastuualueen lainsäädäntö- ja kehityshakkeisiin.
- Kansainvälisessä yhteistyössä etusijalla ovat operatiivisia painopisteitä edistävät yhteistyön muodot ja tahot.

Digitalisaatio, tiedon käsittely ja tiedon laatu

- Hyödynnetään digitalisaatiota automaatioilla rahanpesutiedon käsittelyä. Uusia menetelmiä kehitetään tehokkaasti tietosuoja huomioiden.
- Kehitetään virtuaalivarojen jäljittämistä ja tuetaan poliisihallinnon jäljittämiskykyä lisäämisessä.
- Rahanpesurekisterin tiedon laatua parannetaan keskittymällä
 1. saapuvien ilmoitusten laatuun;
 2. automatisoitujen ratkaisujen hyödyntämiseen tiedon laadun parantamiseksi;
 3. rekisterin käyttäjien kouluttamiseen.

6

6

Rahanpesun ja sen esirikosten trendeistä selvittelykeskuksen tietojen valossa

7

7

Ilmoittajat ja käytetyistä indikaattoreista 2024

Ilmoittajaluokka	2022	2023	2024	Indikaattori	2024
Yleistä maksujenvälitystä tarjoava (sis. valuutanvaihdon)	19 199	310 863	11 734	Epäilyttävä tilisiirto/-siirtoja	19079
Luotto- ja rahoituslaitos (pankki)	13 337	19 847	27 610	Poikkeaa asiakasryhmän normaalista toiminnasta	9607
Rahapeliyhteisö	5 310	10 659	8 967	Petos	9466
Virtuaalivaluuttapalveluiden tarjoaja	84 055	4 802	1 575	Puutteellinen varojen alkuperäselvitys	7795
Vakuutusyhtiö, -yhdistys tai työeläkevakuutusyhtiö	277	293	405	Poikkeaa asiakkaan normaalista toiminnasta	7226
Huolehtimisvelvoitteen mukainen viranomainen	111	148	2 370	Varojen kierrätys	6887
Luotto- ja rahoituslaitos (muu kuin pankki)	107 629	91	307	Lukuisia käteisnostoja	5145
Kirjanpitäjä	62	84	102	Epäilyttävä maksujärjestely	4126
Tavaran myynti käteisenä > 10 000€	43	69	131	Maksuhäiriöasiakas	4114
Muut, vähäisiä ilmoitusmääriä tekevät yhteensä	30	42	165	Lukuisia käteispanoja	3319
Sijoituspalveluyritys	5	33	11	Epäilyttävä käteisnosto	2953
Kiinteistövälittäjä	32	30	23	Maksuja useilta tahoilta tai useille tahoille	2699
Muu viranomainen kotimaa	28	22	5	Epäilyttävä käteispano	2359
Tilintarkastaja	40	14	54	Virtuaalivaluutta osana epäilyttävää liiketoimea	1965
Asianajaja tai muu oikeudellisia palveluja tarjoava	9	11	17		
Rahastoyhtiö tai säilytysyhteisö	4	4	6		
Yhteensä	230 171	347 012	53 482		

8

8

Rahanpesun ja sen esirikosten trendeistä selvittelykeskuksen tietojen valossa

Yleisesti havaintoja selvittelykeskuksen vastaanottamista ilmoituksista

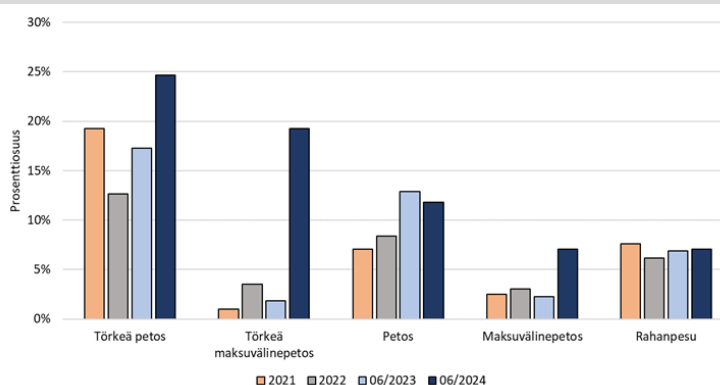
- Tietoverkkoavusteiset ns. **TVA-petokset**
- Järjestäytynyt rikollisuus on **verkottunut ja monipuolistunut** (useat rikoslajit ja ryhmien välinen yhteistyö)
- **Katujengit**
- **Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan** - pakotteiden kiertäminen
- Huumausainekauppa netissä (kryptovarat)

9

9

Rahanpesun ja sen esirikosten trendeistä selvittelykeskuksen tietojen valossa

- Rahanpesun selvittelykeskus luovuttaa tietoja esitutkintoihin, jotka tyypillisesti ovat rahanpesun esirikoksia.
- Yleisimmät rikosnimikkeet, joihin rahanpesun selvittelykeskus on luovuttanut tietoja 01-06/2024 ovat:
 - **petokset**
 - **maksuvälinepetokset**
 - **rahanpesu.**

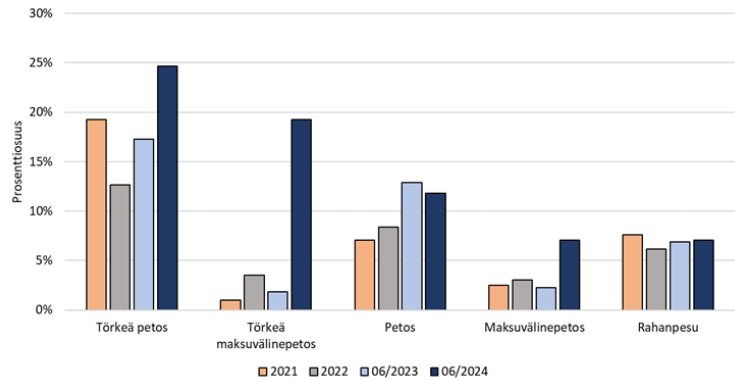

10

10

Rahanpesun ja sen esirikosten trendeistä selvittelykeskuksen tietojen valossa

- Edellisvuosista poiketen törkeä maksuvälinepetos on noussut toiseksi yleisimmäksi törkeäksi rikosnimikkeeksi. Sen sijaan korkean rahanpesun osuus luovutettavissa ilmoituksissa on laskeva.
- Luovutettavien ilmoitusten määrä törkeisiin huumausainerikoksiin on laskenut vuodesta 2023 vaikka tietoja edelleen luovutetaan prosentuaalisesti merkittävä määrä ko. rikosnimikkeeseen.

11

11

Ilmiöt - petokset

Petosilmoitukset, 2024

Ilmoitusten lukumäärä	Osuus kaikista riskiperusteisista rahanpesuilmoituksista
7 679	34 %
Ilmoitettujen transaktioiden lukumäärä	Ilmoitettujen transaktioiden kokonaisarvo
14 523	87M €

- Rahanpesuilmoituksissa ilmoitettuja petoksia on toteutettu erityisesti **eri viestintäkanavia** (sähköpostit, puhelut, tekstiviestit ja sosiaalisen median viestintäkanavat) **hyödyntäen sekä eri verkossa toimivilla myynti- ja ostopalvelualueilla** (FB Marketplace, Tori.fi).
- **49 M€ ilmoitetuista petostransakzioista on maksettu Suomesta ulkomaisille tileille**, erityisesti **Liettuaan** (9,7 M€), **Espanjaan** (9,5 M€), **Ranskaan** (7,0 M€) ja **Isoon-Britanniaan** (5,4 M€).
 - Petostransaktioiden vastatilit ovat usein pankki- tai maksupalveluja tarjoavien Fintech-yhtiöiden myöntämiä tilejä.

12

12

Ilmiöt - petokset

- **Suuri osa Rahanpesun selvittelykeskuksen analyysistä liittyy erilaisiin petoksiin**, joiden kirjo on laaja – rakkaus-, sijoitus- ja verkkopankkihuijausten ollessa tyypillisimpiä
 - Lähes **kaikki selvittelykeskuksen selvittämät petokset ovat tietoverkkoavusteisia**, ja ne kohdistuvat laajasti eri rahoituslaitosten asiakkaisiin
- Petoksiin liittyen ilmenee tasaisesti uusia ilmiötä, esimerkiksi 2023 alkaen korostuneet posti- ja turvatilipetokset
- **Pankit ilmoittavat eniten petoksiin liittyviä ilmoituksia** sekä absoluuttisin luvuin että suhteellisin luvuin tarkasteltuna. Pankkien petoksiin liittyvät ilmoitukset muodostavat **yli 80 % kaikista petoksiin liittyvistä ilmoituksista**

13

13

Ilmiöt - petokset

- Petosrikoksiin liittyen on havaittu, että aikaisemmin **petosrikoksen uhriksi joutunut henkilö ryhtyy aiempaa useammin rahanpesijäksi**. Taustalla voi vaikuttaa joko ymmärtämättömyys tai se, että uhri toivoo saavansa osan menetetyistä rahoistaan takaisin.
- Aikaisemmin petosrikokset kohdistuivat usein haavoittuvaisempiin ihmisryhmiin kuten ikäihmisiin, mutta tekotapojen kehittyessä petosrikosten **uhrien profiili on muuttunut ja laajentunut**.
- Rahanpesun selvittelykeskuksen havaintojen perusteella esimerkiksi ikä ei ole enää samalla tavoin yksilöivä tekijä kuin aikaisemmin.

14

14

CASE Rahanpesu ja petos

15

15

Tapaus tiivistetysti

- Henkilöt X ja Y avanneet Suomessa yhteensä 23 pankkitiliä hyväksikäyttäen väärennetyjä passeja sekä työsopimuksia. Näille tileille oli vastaanotettu lyhyessä ajassa 173 suoritusta ja yhteensä 637 690,82 euroa. Rahasiirrot olivat pääosin peräisin ulkomailta yksityishenkilöiltä 40 eri maasta.
- Maksujen tiedot, viestit ja summat huomioiden kyseessä ei ollut palkkatuloja, joista yksityishenkilöiden tavanomainen maksuliike usein muodostuu. Tilejä käytettiin hyvin vähän aikaa, eikä tileillä ollut lainkaan muuta maksuliikettä, kuin ulkomailta tulleita suorituksia, käteisnostoja ja siirtoja kahdelle brittiläiselle yhtiölle. Varat olivat peräisin verkossa tehdyistä petoksista, kuten autokaupoista ja asuntojen vuokrauksesta.
- Vastaanotetuista varoista X ja Y nostivat käteisenä yhteensä 263 080 euroa. Tileiltä oli lisäksi tehty tilisiirtoja kahden brittiläisen yhtiön Liettuassa oleville tileille, joilta varat oli siirretty välittömästi eteenpäin. Yhtiöiden tileillä ei ollut mitään liiketoimintaan viittaavaa maksuliikettä ja yhtiöt oli sittemmin lakkautettu, mikä viittaa esirikoksilla saatujen varojen peittämiseen ja häivyttämiseen.

16

16

Tapaus tiivistetysti

- X ja Y olivat toimittaneet avaamiensa tileihin liittyvät tiedot ja sopimukset sähköpostiosoitteeseen, josta he olivat saaneet tiedon tileille tulleista varoista sekä ohjeita varojen nostamiseen.
- Hovioikeus piti ilmeisenä, että **väärennetyillä henkilötiedoilla avatuille tileille ei lähtökohtaisesti voi tulla laillisia tuloja. Siten kaikki tileille tulleet varat katsottiin olevan peräisin esirikoksista.**
- X tuomittiin törkeästä rahanpesusta, 9 rekisterimerkintärikoksesta sekä 41 väärennyksestä **3 vuodeksi ja 6 kuukaudeksi** vankeuteen. Y tuomittiin törkeästä rahanpesusta, rekisterimerkintärikoksesta ja 5 väärennyksestä **2 vuodeksi ja 10 kuukaudeksi** vankeuteen.

17

17

CASE Maksuvälinepetos

18

18

Tapaus tiivistetysti

- **Epäilty lähetti sadoille henkilöille huijausviestejä.** Viestit avasivat **verkkopankilta näyttäviä sivustoja, jonne syötetyt käyttäjätunnukset ja salasanat mies sai haltuunsa.** Anastettujen tietojen avulla mies onnistui viemään **uhreilta yhteensä 2,4 M euroa.**
- Rikoshyöty pestiin **usean henkilön avustamana käyttäen mm. ulkomaisia pankkitilejä sekä muuntamalla varat virtuaalivaluuttoihin.**
- Kokonaisuus tutkittiin Keskusrikospoliisin, Lounais-Suomen poliisilaitoksen ja muiden poliisiyksiköiden yhteistyönä.
- Rahanpesun selvittelykeskus osallistui kokonaisuuden selvittämiseen.
- Elokuussa 2023 Helsingin käräjäoikeus tuomitsi 21-vuotiaan miehen **viideksi vuodeksi vankeuteen** törkeistä maksuvälinepetoksista.

19

19

Ilmiöt - katujengit

- Epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten kautta avautuu muun muassa henkilöiden välisiä **verkostoja sekä transaktioiden kautta yhteyksiä ulkomaille.**
- Suuret ja hajautetut **käteistapahtumat, käteisintensiivinen pienyritystoiminta**
- **Varojen kierrätys yksityishenkilöltä toiselle**
- **Poikkeavat maksut ulkomaille**
- **Luksustuotteet**
- Katujengeihin liittyvä havainnointi on ollut osa FAMLIT-yhteistyöryhmän operatiivista tiedonvaihtoa, johon kuuluu yhteensä 20 ilmoitusvelvollista pankki-, rahapeli- ja kryptovarasektorilta

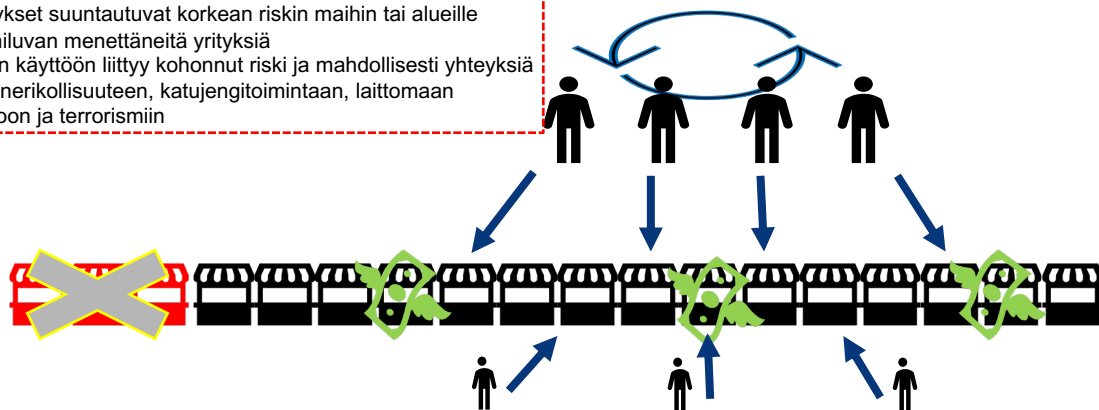
20

20

Ilmiöt – rekisteröimättömät Hawalat

- Tällä hetkellä n. **15 rekisteröityä hawala-toimijaa** -> TAAJ tai Dahabshiil
- Rahalähetykset suuntautuvat korkean riskin maihin tai alueille
- Useita toimiluvan menettäneitä yrityksiä
- Käteisrahan käyttöön liittyy kohonnut riski ja mahdollisesti yhteyksiä huumausainerikollisuuteen, katujengitoimintaan, laittomaan maahantuloon ja terrorismiin

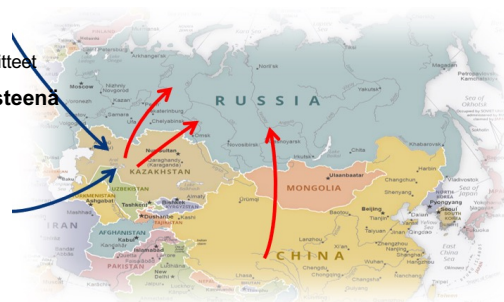

21

21

Ilmiöt – pakotteiden kiertäminen

- Selvittelykeskus on 2022/2 alkaen seurannut pakotteiden, niiden kiertämisen ja sodan taloudellisten heijastevaikutusten ilmenemistä Suomessa. Pääasiallinen tietolähde vastaanotetut ilmoitukset, joita on lähemmäs 4 000.
- Havaintoja pakotteiden kiertoa liittyvistä ilmiöistä:
 - 1) Varojen ja hyödykkeiden **kierrättäminen kolmansien maiden kautta**
 - Vastapuolen **yritykset perustettu 2022/2 jälkeen**, vahvat Venäjä-kytkökset/viitteet
 - 2) Suomi ja suomalaiset toimijat **varojen ja hyödykkeiden kauttakulkipisteinä**
 - Usein venäläisomistus, **ristiriidat liiketoiminnan ja toimialan kanssa**
 - 3) **Verkkokauppaostokset**
 - Elektroniikka, suuria määriä ostoja yksittäisiltä tahoilta, tilaajatietojen peittäely
 - 4) Monimutkaiset **yritys- ja edunsaajajärjestelyt**
 - 5) Ilmoitusten perusteella keskeiset maantieteelliset suunnat:
 - Keski-Aasia, Keski-Eurooppa, Baltia
 - Myös Lähi-itään, Kaakkois-Aasiaan ja veroparatiiseihin
 - 6) Ilmoitusten kohteena useimmin esiintyvät toimialat:
 - **Logistiikka, tukkukaupat, IT, konsultit**

22

Rahanpesun oikeustapauksista

23

23

Rahanpesurikosten oikeuskäytännöstä – selvityksen taustaa

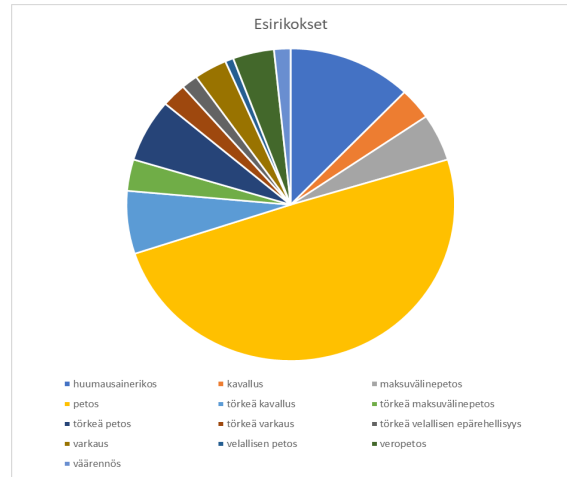
- **Törkeää rahanpesua koskevia ratkaisuja annettu aikavälillä 1.6.2022-31.4.2024 yhteensä 186**, joista 120 oli käräjäoikeuksista ja 66 hovioikeuksista. Tapauksissa on vähintään yksi syytekohta tai syyksi luettu rikos nimikkeellä törkeä rahanpesu.
- Näistä **törkeän rahanpesun tuomioita oli 119**
- Törkeä rahanpesu hylätty **67 tapauksessa - useimmiten hylätyissä ratkaisuissa törkeä rahanpesu oli tuomittu kuitenkin perusmuotoisena rahanpesuna.**
- Tuomiot analysoitu Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Helsingin, Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Lapin, Länsi-Uusimaan, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Varsinais-Suomen ja Ahvenanmaan käräjäoikeuksissa sekä Helsingin, Itä-Suomen, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hovioikeuksista.

24

24

Rahanpesurikosten oikeuskäytännöstä - esirikoksista

- **Petokset muodostivat suurimman osan esirikoksista törkeissä rahanpesutapauksissa** ajanjaksolla 1.6.2022-31.4.2024. Jopa **62 tuomiota** sisälsi petoksen esirikoksena. Petosrikokset vaihtelivat **laskujen väärentämisestä verkkopankkihuijauksiin ja henkilötietojen väärinkäyttöön**.
- Seuraavaksi yleisin esirikoksen laji oli **huumausainerikos**, joka esiintyi esirikoksena 15 tapauksessa.
- Kolmanneksi suurimman osuuden esirikosten kokonaismäärästä muodostui **törkeästä petoksesta sekä törkeästä kavalluksesta**, joita kumpiakkin oli 8 kappaletta. Neljänneksi yleisin oli maksuvälinepetos.

25

25

Rahanpesurikosten oikeuskäytännöstä - yrityskytökset

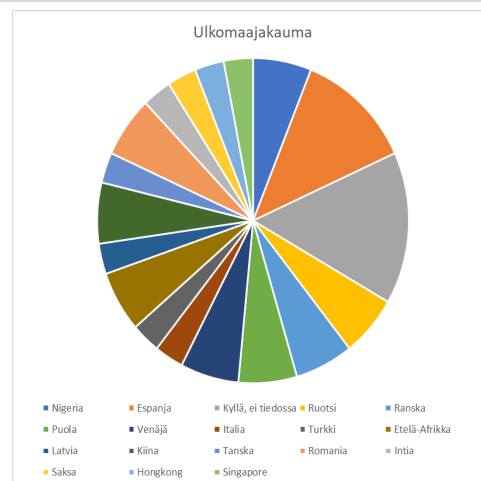
- Yritystoimintaa käytetään usein **monimutkaisissa petos- ja rahanpesutapauksissa**.
- Tapauksissa yhteisöillä tyypillisesti **ei ollut todellista yritystoimintaa ja niiden toimesta on esimerkiksi väärennety laskuja, kierrätetty varoja useiden eri yhtiöiden kautta tarkoituksena häivyttää varojen alkuperä taikka siirretty varoja suoraan yksityishenkilön tileille ilman yritystoiminnallista perustetta**.
- Yrityksiä on sekä kotimaisia että ulkomaisia, ja niillä on ollut merkittävä rooli rikosten peittämisessä ja rikosyhödyn kanavoimisessa.

26

26

Rahanpesurikosten oikeuskäytännöstä – ulkomaan kytkökset

- **26 (/186) tapauksessa oli kansainvälisiä kytköksiä.**
- **Aineistossa Espanjaan on eniten siirretty varoja** rahanpesutarkoituksessa.
- Varainsiirrot Euroopan talusalueen ulkopuolisiin maihin ovat määrällisesti suuria ja liittyvät laajempiin rikoskokonaisuuksiin.
- Euroopan talusalueen ulkopuolisia maita, joihin varoja siirrettiin rahanpesutarkoituksessa, olivat **Nigeria, Venäjä, Kiina, Etelä-Afrikka, Turkki, Intia, Hongkong ja Singapore.**

27

27

Rahanpesurikosten oikeuskäytännöstä – tapausesimerkki 1

- Yhtiö Y:n hallussa on ollut Säätiöltä kavallusrikoksella saatuja varoja 2,1 miljoonaa euroa.
- Yhtiö Y on henkilön B määräysvallan alla.
- Henkilö A on sopinut henkilön B kanssa, että kavallettuja varoja siirretään yhtiöstä Y A:n määräysvallassa olevan yhtiön X tilille.
- Kun varat oli siirretty, A siirsi niitä B:n määräysvallan alla olleen toisen yhtiön Z tilille 1,1 miljoonaa euroa, josta ne on siirretty edelleen A:n toiselle yhtiölle W sekä A:n henkilökohtaiselle tilille.
- Lopuista varoista tehtiin valeoikeustoimi, jolla yhtiö W osti kiinteistön kolmannelta osapuolelta 1,5 miljoonalla eurolla.
- Henkilö A sai tuomion törkeästä rahanpesusta, josta rangaistuksena ehdotonta vankeutta 2 vuotta ja 6 kuukautta.

28

28

Rahanpesurikosten oikeuskäytännöstä – tapausesimerkki 2

- Vastaaja, **71-vuotias nainen, on ottanut vastaan tileilleen yhteensä 114.176 euroa kryptovaluuttahuijauksilla ja valepankkihuijauksilla ts. petosrikoksilla saatuja varoja**. Varat ovat tulleet mm. Latviasta. **Vastaaja on siirtänyt varoja edelleen yhtiölle X yhteensä 131.565,52.**
- Vastaaja on vuosia aiemmin **itse sijoittanut** pienen summan kryptovaluuttaan, jonka osalta hän on luullut menettäneensä varat. Vastaajan kertomuksesta on käynyt ilmi, että hänelle entuudestaan tuntematon henkilö on ottanut häneen yhteyttä ja tuo henkilö on tiennyt vastaajan aiemmasta sijoituksesta. Henkilö on saavuttanut jonkinasteisen vastaajan luottamuksen. Vastaajan mukaan hänen **tililleen on ruvennut vain tulemaan rahaa** ja hänen kysyessä siitä, hän ei ole saanut kunnon vastausta rahan alkuperästä.
- Vastaaja on kertonut ymmärtäneensä, että asiaan liittyy jotain hämää ja hän on epäillyt rahan alkuperää. Henkilö on kuitenkin saanut hänet jatkamaan, vaikka vastaaja on halunnut useamman kerran lopettaa.
- Vastaaja on tuomittu törkeästä rahanpesusta **11 kuukauden ehdolliseen** vankeuteen.

29

29

Rahanpesurikosten oikeuskäytännöstä – tapausesimerkki 3 (1)

- Useat eri Euroopan maista kotoisin olevat asianomistajat ovat erehdytty maksamaan kolmelle suomalaiselle pankkitilille yhteensä 161 500€. AO:ien **tarkoituksenaan on ollut ostaa auto suomalaiselta yritykseltä**. Suomessa toimivan yhtiön nimissä oli kuitenkin perustettu **valheelliset verkkosivut**, joiden kautta **autoja kaupiteltiin petollisesti**. Toiminta täyttää Suomessa törkeä petoksen tunnusmerkistön.
- Rahojen vastaanottamisessa käytetyt pankkitilit on kaikki avattu eri ulkomaalaisten henkilöiden toimesta. Näiden tilien tietoja ja tilinkäyttövälaineitä on tarkoituksellisesti luovutettu edelleen muille henkilöille. Tilien tietoja on ollut O:n ja P:n hallussa.
- O **nosti** 6000€ Pariisissa, jonka jälkeen **välitti varat sekä pankkikortin eteenpäin** muille rikokseen osallistuneille. Varoja sekä pankkikorttia kierrätettiin **usealla henkilöllä**, niin että **käteisnostoja tehtiin eri henkilöiden toimesta**.

30

Rahanpesurikosten oikeuskäytännöstä – tapausesimerkki 3 (2)

- O ja P ovat nostaneet ohjeiden mukaisesti **Irlannissa** useassa erässä yhteensä 44 000 €.
- Henkilöt O ja P ovat lisäksi Suomessa ollessaan tehneet Suomessa työskentelevän ulkomaalaisen rekisteröinti-ilmoitusta **väärennetyillä henkilötiedoilla ja työsopimuksella** ja avanneet henkilötunnuksen saatuaan pankkitilejä kahteen kotimaiseen pankkiin rahanpesutarkoituksessa.
- Henkilöt O ja P ovat yhdessä muiden kanssa vastaanottaneet rikoksilla saatuja varoja ja osallistuneet varojen pesemiseen osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa. O ja P ovat toimineet saamiensa ohjeiden mukaisesti.
- Tuomioistuin katsoi, että O ja P ovat tehneet rikokset osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa.
- O:n syyksi luettiin kaksi törkeää rahanpesua, kolme väärennystä sekä kolme rekisterimerkintärikosta. Hänelle langetettiin yhteisenä rangaistuksena **2 vuotta ja 3 kuukautta** vankeutta. P:n syyksi luettiin törkeä rahanpesu, väärennys sekä rekisterimerkintärikos. Hänelle langetettiin yhteisenä rangaistuksena **1 vuosi ja 3 kuukautta** vankeutta.

31

Tapausesimerkki

- Selvittelykeskus sai tiedon toiselta EU FIU:lta tapauksesta, jossa suomalainen henkilö oli hankkinut itselleen ulkomailla toimivan verkkokaupan kautta mm. räjähteiden lähtöaineita
- Kohde tunnistettiin Lounais-Suomessa asuvaksi noin 30-vuotiaaksi mieshenkilöksi
- Rikositilaisuus: törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu, räjähdერიkos, ampuma-aserikos, huumausainerikos
- Kotietsinnällä löytyi huumausaineita, räjähteiden valmistamiseen sopivaa materiaalia mm. 5 700 kappaletta hauleja, terästankoja, aikatulilankaa sekä tikareita, veitsiä, pistimiä, viidakkoveitsiä, kaasusumuttimia, 100 kappaletta rynnäkkökivääriin patruunoita ja neljä aseennäköistä piippua (2 kg sirpaloituva räjähdeteri)
- Tietokoneella kirjoja ja oppaita, joiden katsottiin tukevan syytettä törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta.
- Tuomio: sakkorangaistus - huumausainerikos, räjähteiden lähtöainerikkomus, ampuma-aserikos

Kaarinalaismiehen hallusta löytyi mittava räjähdeteri- ja asearsenaali – syyttäjä katsoo miehen suunnitelleen joukkosurmaa

Syyttäjä vaatii miehelle ehdotonta vankeusrangaistusta.

Miehelle luettiin torstaina syytteet Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa muun muassa törkeästä henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta. Arkistokuva. Kuva: Kalle

Epäily joukkosurmaan valmistelusta kaatui käräjäoikeudessa – kaarinalaismies selvisi sakkotuomiolla

Varsinais-Suomen käräjäoikeus määräsi miehen heti vapautettavaksi.

Käräjäoikeus määräsi osan takavarikossa olevasta miehen omaisuudesta menetetyksi valtiolle. Arkistokuva. Kuva: Yle

32

32

Osa 2

Tilitoimiston velvoitteista

33

33

Velvollisuuksista

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444

- 2 luku 3 §: ilmoitusvelvollisen **riskiarvio**
- 3 luku: **asiakkaan tunteminen**
- 4 luku: **ilmoitusvelvollisuus, salassapitovelvollisuus sekä liiketoimen keskeyttäminen**

34

34

Riskiarvion laatiminen

- Riskiarvio rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi
- Riskiarvion laatu ja laajuus vaihtelevat ilmoitusvelvollisen toiminnan luonteen ja laajuuden mukaan (luonne, koko ja laajuus), ei valmista mallia
- Päivitettävä säännöllisesti
- Ilmoitusvelvollisella oltava riskit huomioiden riittävät menettelytavat ja toimintaperiaatteet rahanpesun torjumiseksi
- Riskiarvion ei ole tarkoitus olla referaatti voimassa olevasta lainsäädännöstä tai velvoitteista vaan kuvaus, mitä riskejä ilmoitusvelvollisen omassa toiminnassa voidaan havaita; asiakkaat, tuotteet ja palvelut, teknologiat, maantieteellisyys, riskitilanteet
- Riskiarvioon kuuluu myös haavoittuvuuksien tunnistaminen

Ilmoitusvelvollisuus

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017)

4 luku 1 §

- Ilmoitusvelvollisen on täytettävään 3 luvun 4 §:n 3 momentissa säädetyn selonottovelvollisuuden viipymättä ilmoitettava rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa tarkoitettulle rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä liiketoimesta. Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta on tehtävä riippumatta siitä, onko asiakassuhde perustettu tai siitä kieltäydytty tai onko liiketoimi suoritettu, keskeytetty tai siitä kieltäydytty.

Ilmoituksen sisältö (minimivaatimukset)

- Ilmoituksesta tulee käydä ilmi seuraavat seikat:
 - Asiakkaan tuntemistiedot;
 - Liiketoimen laatu ja laajuus;
 - Varojen määrä ja alkuperä;
 - Peruste, mikä teki liiketoimesta epäilyttävän sekä
 - Tiedot siitä onko liiketoimi suoritettu, keskeytetty tai onko siitä kieltäydytty.
- Jokainen ilmoitusvelvollinen vastaa omalta osaltaan ilmoituksen tekemisestä (esim. pankki, lakimies, kirjanpitäjä, tilintarkastaja), sillä eri osapuolilla on eri havainnointimahdollisuudet asiakassuhteeseen liittyen.
- Ilmoitusvelvollisten välinen tietojen vaihto on rajoitetusti mahdollista.
- Jotta ilmoitus toteuttaisi sen tarkoituksen on erittäin merkittävää ilmoituksen oikea-aikaisuus

Ilmoitusten käsittely

Mitä ilmoitukselle epäilyttävästä liiketoimesta tapahtuu, kun se saapuu selvittelykeskukseen?

- Osa ilmoituksista käsitellään manuaalisesti ja osa ilmoituksista käsitellään selvittelykeskuksen asettamien automaattisten indikaattoreiden perusteella (koneoppimien ja tekoäly).
- Mikäli asiassa on viitteitä rahanpesusta, sen esirikoksista, terrorismin rahoittamisesta tai toimista, jotka voivat vaarantaa kansallista turvallisuutta, selvittelykeskus luovuttaa ilmoituksen tiedot eteenpäin.
- Usein ilmoituksen tiedot ovat riittämättömät tai ne voivat liittyä laajempaan kokonaisuuteen, jolloin selvittelykeskus hankkii kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla lisätietoja.
- Selvittelykeskus luovuttaa tietoja esimerkiksi poliisilaitoksille, Tullille ja suojelupoliisille sekä ulkomaisille selvittelykeskuksille.

Ilmoitusten käsittely

Milloin ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta etenee tutkintaan, syyttäjälle ja oikeuteen?

- Kun ilmoituksessa on viitteitä rahanpesusta, sen esirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta, rahanpesun selvittelykeskus avaa asiasta selvittelykokonaisuuden eli ”jutun”.
- Mikäli jutussa vaikuttaa olevan syytä epäillä rikosta, asia siirretään pääsääntöisesti joko paikallispoliisille tai KRP:n tutkintaosastolle. Tutkinnassa ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta on usein osa laajempaa esitutkimateriaalia.
- Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta ei ole koskaan ainoa todiste rikosasiassa.

Ilmoitusten käsittely

Saako kohde tietää, että hänestä on tehty epäilyttävän liiketoimen ilmoitus?

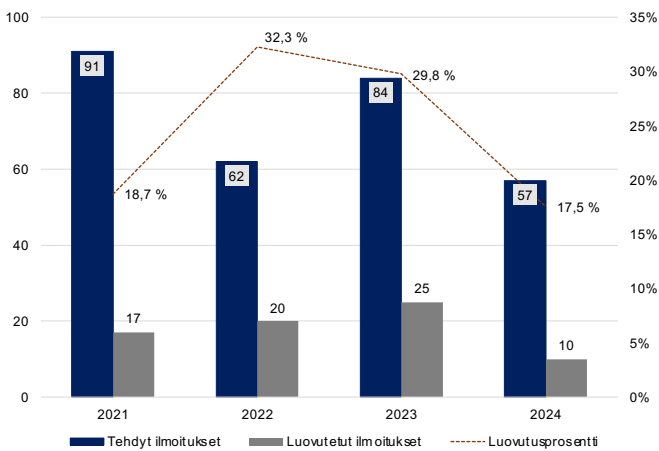
- Rahanpesun selvittelykeskus ei ilmoita epäilyttävän liiketoimen ilmoituksen kohteelle tehdystä ilmoituksesta.
- Lain rahanpesun selvittelykeskuksesta 3 § 5 momentin mukaan epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekijän nimi ja henkilöllisyys ovat salassa pidettäviä tietoja.
- Mikäli asia etenee tutkintaan selvittelykeskuksen luovuttaman tiedon pohjalta, hankitaan esitutkinnassa kirjalliset todisteet, esimerkiksi pankkitiedustelun keinoin.

Tiltoimistojen ilmoituksista

POLIISI
 KESKUSPOLIISI
 Central Investigation
 National Bureau of Investigation

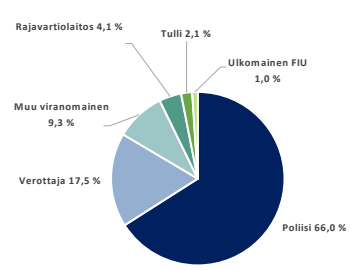
41

Tiltoimistojen ilmoitukset ja tiedonluovutukset

Vuosi	Tehdyt ilmoitukset	Luovutetut ilmoitukset	Luovutusprosentti
2021	91	17	18,7 %
2022	62	20	32,3 %
2023	84	25	29,8 %
2024	57	10	17,5 %

Tiedonluovutusten kohteet

Kohteet	Prosentti
Poliisi	66,0 %
Verottaja	17,5 %
Muu viranomainen	9,3 %
Rajavartiolaitos	4,1 %
Tulli	2,1 %
Ulkomainen FIU	1,0 %

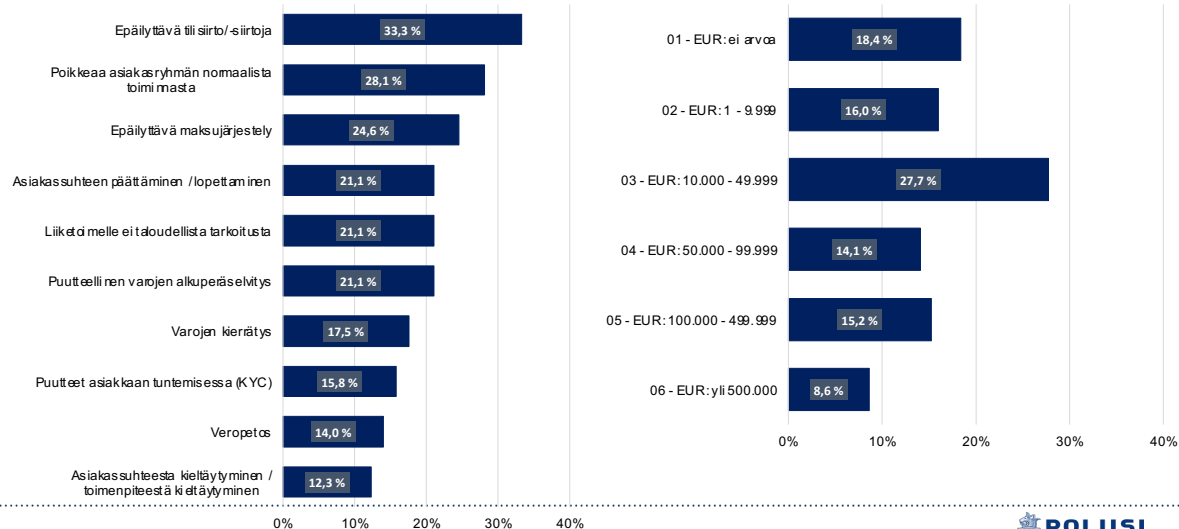
Taloushallintoliiton tilastoinnin mukaan (v. 2021) Suomessa on ollut noin **6 100 tiltoimistoksi** itsensä luokittelevaa yritystä.

RAP vastaanottanut vuonna 2018 - 14 kpl, 2019 - 21 kpl ja 2020 - 31 kpl.

POLIISI
 KESKUSPOLIISI
 Central Investigation
 National Bureau of Investigation

42

Tilitoimistojen ilmoituksista – indikaattoreista 2024

43

43

Tilitoimistojen ilmoituksista – indikaattoreista 01/2019-09/2024

- Epärationalinen toiminta 93 kpl
- Lukuisia tai epäilyttäviä/epätavallisia käteisnostoja tai -panoja 93 kpl
- Poikkeava asiakasryhmän normaalista toiminnasta 92 kpl
- Epätavallinen tilisiirto 82 kpl

44

Tiltoimistojen ilmoituksista - indikaattoreista 01/2019-09/2024

- Järjestäytynyt rikollisuus 12 kpl
- Virtuaalivaluutta 9 kpl
- Korruptio 9 kpl
- Veroparatiisi 3 kpl
- Pakote - Venäjä 2 k

Osa 3 Esimerkkejä

Tilitoimistojen ilmoituksista – Asiakkuuteen ja kirjanpidon velvoitteisiin liittyviä

- Asiakas **ei ole tunnistanut** eikä täydentänyt kyc -tietoja.
- Asiakas **ei suostunut antamaan tarvittavia tunnistetietoja**, joten puuttuu henkilötunnus, kopiot passista ja osoitetiedot.
- Asiakkaan **kyky toimittaa kirjanpitoaineistoa on heikentynyt** koko ajan samassa suhteessa kuin asiakkaaseen **ei saada yhteyksiä**.
- Asiakkaan toimintamallit ovat muuttuneet, **kommunikaatio tilitoimiston ja asiakkaan välillä on vaikeutunut**. Kirjanpitoaineistossa on **puutteita** sekä lisäselvityksiä kaipaavia tositteita.
- Yritys **laiminlyönyt velvollisuuden laatia tilinpäätös sekä laiminlyönyt kirjanpidon laatimisen**. Pyydetty lisäselvityksiä kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimista varten, joita ei toimitettu useasta pyynnöstä huolimatta.
- **Toistuva tilitoimiston vaihtaminen** ja siihen liittyen **puutteellinen aineiston ja selvitysten toimittaminen**.
- Kirjanpito**tositteita tulee paljon myöhässä**, jolloin kirjanpitoa on hyvin haastavaa tehdä. Lisäksi yhtiön kirjanpitäjät ovat aiemmin vaihtuneet tiheään. Asiat ovat kiinnittäneet huomion, kun ne **poikkeavat siitä, mihin on totuttu**.
- Samassa omistuksessa olevien yritysten kirjanpito **ei ole samassa paikassa**.

Tilitoimistojen ilmoituksista – Epäilyyn petokselliseen toimintaan liittyviä

- Yritys **maksanut suuren summan käteislaskulla**, kirjanpitoon on toimitettu asianmukainen tosite (käteislasku) ja rahojen alkuperästä on velkakirja. Myöhemmin ilmennyt, että **työn suorittaneen yhtiön velvoitteet ovat hoitamatta. Epäily käteislaskun todellisuudesta**.
- **Kuluja osoitetaan henkilön omistuksessa olevalle yhtiölle X ja tulot ohjataan toiselle henkilön omistuksessa olevalle yhtiölle Y**. Henkilö vaikuttaa useissa yrityksissä ja vaikeuksien ilmetessä jättää nämä yhtiöt.
- Yrityksen toiminta poikkeaa normaalista - liikevoitto vuosittain on negatiivinen. **Yhtiö saanut ennakoita asiakkailta useita miljoonia EUR. Vastaavasti ostosopimuksia toimittajien kanssa ei ole tehty ja ennakkomaksut toimittajalle ovat huomattavan alhaiset. Suuri osa asiakkaiden ennakkomaksuista on käytetty yhtiön kulujen kattamiseen ja ulkomaisiin kohteisiin**.
- Epäily **peitellyistä osingoista**. Asiakas kieltäytyy selvittämästä kirjanpidostaan **tositteettomien tilisiirtojen perusteet**.

Tilitoimistojen ilmoituksista – Palkat / Hankinnat

Palkkoihin liittyviä

- **Pimeiden palkkojen maksaminen**, johon liittyy huono taloudellinen tilanne ja puutteellinen aineiston toimittaminen.
- **Palkkalaskelmia tehdään jälkikäteen.**

Hankintoihin ja kuluihin liittyviä

- **Yrityksen Y-tunnuksella hankittua kalustoa, joka ei päätynyt kirjanpitoon** tai kaluston tilannetta ei tiedetä. Haasteita saada aineistoa.
- Epäilyttävä kulujen hyväksyntä - **tositteettomia kuluja.**
- **Yksityismatkat maksettu yrityksen tililtä**
- Kiinteistön kauppahinta sama, jolla tontti oli ostettu aiemmin. **Nollakatteella tehtävä kauppa ja pääoman sitominen, kun yhtiön tulos ja rahoitusasema on heikko** ei ole rationaalista.

Tilitoimistojen ilmoituksista – Käteisvaroihin liittyviä

- **Käteisvarojen kavaltaminen**
- **Käteistä rahaa pyörii aika paljon ja milloin mitenkään. Käteiskassa monesti iso.**
- Asiakkaan tilillä toistuvasti yksityispanoja, joista pyydetty toistuvia selvityksiä.
- Yhtiön tililtä **nostetaan toistuvasti käteistä. Toimitetaan jälkikäteen tositteita, jotka ovat puutteellisia** eikä niistä selviä miten liittyvät yhtiön liiketoimintaan.
- Yrityksen toimiala **ei ole käteisintensiivistä, mutta sillä on huomattava suuri omarahoitus käteisrahalla.** Yrityksen toiminta poikkeaa normaalista eikä asiakas anna luotettavaa selvitystä epätavallista liiketoimista.
- Yrityksellä ei ole **kirjanpidossa pankkitiliä ja kirjanpidossa liikkuu useasti suuria käteissuorituksia.**
- Yritys saanut yksityishenkilöltä käteislainaa, joista laadittu velkakirjat. Epäily, että kyse olisi **lainaksi naamioidusta pimeästä käteismyynnistä.**
- Yritys tehnyt useiden kymmenien tuhansien eurojen **käteistalletuksen tilille.** Yhtiö on käynyt kauppaa ulkomaisen yrityksen kanssa, jolta yrittäjän mukaan summa on tullut. Useista pyynnöistä huolimatta tilitoimisto **ei ole saanut tietoa mihin laskuun tai tavarantoimitukseen käteissumma kohdistuu.**

Tilitoimistojen ilmoituksista – Tililiikenteeseen liittyviä

- Tilillä on havaittu epätavallista rahaliikennettä. Asiakkaan tilille on **tullut yllättäen suuri suoritus, josta ei ole halunnut antaa tietoja.**
- **Ulkomailta tuleva rahoitus**, josta ei anneta selvitystä esim. velkakirjoja.
- **Yhtiöiden välillä paljon transaktioita, joiden perustuminen todelliseen liiketoimintaan epäselvä.** Asiakkaalta vastaukset usein epäselviä ja tulkinnanvaraisia.
- Luotu **myyntilaskuja konsultoinnista ja lähetetty ulkomaiselle yritykselle**, jolta tullut maksusuoritukset yhtiön tilille. **Muita tuloja yhtiöllä ei ole ollut.**
- **Yrittäjän ja yrityksen välinen edestakainen tililiikenne.**
- Epäily, että **yritys kierrättää asiakkaansa osto ja myyntilaskujen rahaliikenteen oman yrityksensä pankkitililtä** pakotteiden kiertämiseksi.
- Yritysten liiketoimet ovat epämääräisiä, palkanmaksu ei täytä Suomen lainsäädäntöä (ulkomaisia työntekijöitä) ja **rahaa siirrellään yhtiöiden välillä ilman selvää perustetta.**

Tilitoimistojen ilmoituksista – Yritys- ja liiketoiminnan kauppoihin liittyviä

- Ulkomaalainen **yritys on ostanut suomalaisen yrityksen, eikä tuntemistietoja** ole pyynnöistä huolimatta toimitettu.
- Kannattamaton taloudellisissa vaikeuksissa oleva yritys myyty siten, että yrittäjälle ei jää vastuita. **Ostajan tiedot epäselvät ja johtavat ulkomaille.**
- **Liiketoiminta myyty ulkomailla rekisteröidylle lähipiiriyhtiölle, jolle on annettu kauppaa varten suuri luotto. Velkaa ei ole maksettu.**
- Epäily, että osa yrityksen osakkeista myyty ylihintaan ja osa annettu lahjana.

Tilitoimistojen ilmoituksista – Lainoihin liittyviä

- Yritysten kesken keskinäisiä lainoja/velkoja ilman liiketaloudellisia perusteita.
- Ulkomainen **yritys antanut lainaa suomalaiselle ulkomaalaisomisteiselle yritykselle** selitteellä "määrittelemättömään sijoitukseen".
- Yrityksen liiketoiminta **tappiollista, lainaa saadaan ulkomailta**. Oma pääoma on reilusti miinuksella, mutta **ulkomailta tulevan rahoituksen turvin toimintaa on kyetty** jatkamaan.
- Asiakas pyytänyt laatimaan velkakirjan. Myöhemmin ilmennyt, että velkakirjan osapuolet olleet epäiltynä törkeistä rikoksista.
- Pääasiallinen **omistaja on antanut yhtiölle miljoonalainan**. Ei voida varmistua tiliotteista, miltä tiliiltä rahat saapuvat yhtiöön ja **rahan alkuperä on epäselvä**.
- Yhtiön osakas on **ottanut suuren osakaslainan**. Epäily, että se on **tosiasiallisesti otettu liiketoimintakiellossa olevalle henkilölle. Epäily, että osakas toimii bulvaanina**.
- Yhtiöllä on kiinteistösjointuksia ulkomailla. Yhtiön **osakkaat ovat siirtäneet varoja osakeyhtiön tilille huomattavia summia**. Varat on siirretty osakeyhtiön tililtä uusia sijoituksia varten, mutta tositteita ei ole toimitettu. Osakeyhtiö ei ole maksanut palkkaa osakkaille, **joten on epäselvää, mistä osakkaat ovat saaneet varat**.

GoAML

- Rahanpesun selvittelykeskuksen ilmoitussovellus (verkkoportaali, johon myönnetään käyttöoikeudet, <https://ilmoitus.rahanpesu.fi/Home>)
- Teknistä tukea saatavilla virka-aikaan numerosta 029 548 6833 sekä goaml.krp@poliisi.fi

Kiitos

